

Kutseühinguline ajakiri

Eesti raudteelaste kesk-
ühingu väljaanne.

Tellimise hind:

Aastas postiga . . . Kr. 2.—
Poolaastas . . . . . " 1.—

Üksiknumber
15 senti.

Ilmub 1–2 kord kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, raudteelaodes, riigi- ja omavalitsusteenijate keskliitu kuuluvate organisatsioonide ja nende osakondade juhatuste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimiskohtil.

Toimetus ja talitus:

Tallinna, Tehnika t. 16-e. Telefon, Balti keskjaam 221.

Kuulutuste hinnad:

Terve lehekülj	Kr. 30.—
Pool lehekülge	" 15.—
Veerand "	" 7,50
Kaheksandik "	" 4.—

Tekstis 50 prots. kallim.

Nr. 10

31. oktoobril 1928 a.

V aastakäik

SISU: Riigiasutiste asjaajamise kord. — Uus riigiteenijate lasteabiraha seadus. — Töö „lihtsustamise“ tähe all. — Lühike ülevaade raudteelaste keskühingu tegevuse kohta. — Tapä veojaoskonna vedurijuhiabi Roman Uustalli vallandamise lugu. — Raudteelaste puhkekodu Narva-Jõesuus. — Valveta raudteeülesõidukohtade kaitsest. — Posti t. t. teenijate kutseühisuse keskjuhatuse tegevusest. — Postiteenijate atesteerimisest. — Segane ja ebaõige tööjaotus ja tööüksuste arvestamine maapostkontorite ja neile alluvate telefoniagentuuride vahel. — Postipoisi oktoobrikuu-unenägu. — Raha, millest naine ei tea. — Kes on telefonimaksude määramisel vastutavad. — Välismaail. — Kirjad.

Riigi- ja omavalitsusteenijad, eriti

raudteelased postlased

Tuleva kuuga saabub praeguste asutiste X tegevusaasta juubel.

Meil on palju tegelasi juurde tulnud, kes ei **Iseseisva Eesti Vabariigi**, ei tema **oma** asutiste loomise ja omaegsete muredega tutavad pole.

Saatke „SIDELE“ mälestusi, ülevaateid ja muljeid, nende varal oleks ehk võimalik nii mõnelegi selgitada vabariigi loomisest ja kaitsemisel toodud ohvrite väärtust ja tähtsust.

Riigiasutiste asjaajamise kord.

Mitugi korda on räägitud ajakirjanduses riigiasutiste asjaajamise korra parandamise vajadusest.

Läinud aastal ilmus ka „Sides“ väike kirjutis pealkirja all „Kantselei... üks unustatud koht“. Seal nimetati paari sõnaga meie asjaajamise puudusi, tuletati meele muid maid ning kutsuti üles asja kohtamõtteid vahetama. Kuid keegiei kõsanudki: ei suuremadega vähemad ülemused, ei ka väiksed ametnikud, kes lauajuhendeid kirjutavad ning niidi ja nõelaga askeldavad. Kas tuimus või õnnis teadmatuus, et ilmas ka teisiti ja nimelt paremini olla võib?

Ajalehis on asjast väga üldiselt kirjutatud, ilma et oleks seisukorrast selgemat pilti pakutud, sellepärast arvame tarviliku olevat veel kord seda asja sõeluda, kuid juba pikemalt.

Viimasel ajal kõidab tähelepanu:

a) 7 ministeeriumi plaan ühes ametkondade töö vastava ümberkorraldamise vajadusega;

b) mingisugune eriline komisjon riigiasutiste asjaajamise korra reformi asjus;

c) pealinna omavalitsusasutise asjaajamise uue korra loomise komisjon.

Kuna pole teada, millises suunas uut ja paremat otsitakse, võtame siin kohal lähemale vaatlusele meie riigiasutiste asjaajamise korra puudused, katsudes ka näidata, kuidas tuleks asja parandada.

I. Millised on praegu maksva riigiasutiste asjaajamise korra puudused?

1) Juriidiliselt puudub Eestis üldse kohustuslik asjaajamise kord. Riigikantselei poolt 1924 a. välja antud brošüüris kirjeldatud kord on vabariigi valitsuse poolt ainult soovitatud (Vab. val. otsus 21. 12. 23.).

2) Enamikus on tarvitusel brošüüris kirjeldatud lauajuhendi süsteem. Kuid selle ebakohasuse ja arhaistlikkuse pärast on mõnelpool lauajuhend „nurka visatud“ (kuuldavasti riigikontrollis ja ka mõnes vähemas asutises, kus tööjõudude puudus ja kus leidus küllalt julge ning arukas ametnik, kes sõandas „uuenduse“ läbi viia).

Riigiarhiiv peab kinni lauajuhendi süsteemist arhivaalide korraldamises ja alalhoius. Kuid mitte kõigis asutistes

pole maksev sama süsteem; mõnes on arhivaalid korraldatud üsna teistsugusel alusel. Ka pole asutistes lauajuhendi süsteem ühtlaselt läbi viidud, eriti nummerdamise, paberite liigitamise ja alalhoiujärkude määramise suhtes.

3) Lauajuhendi süsteem nõuab mitmekordset tööd.

A. Saatjas asutises:

a) paberi valmistamine;

b) tähestikus numbri otsimine või uue märksõna (nime, asja) kirjutamine tähestikku ühes uue numbriga;

c) paberi sisu kandmine lauajuhendisse kokkuvõtlikult ja selgelt, nagu nõuavad juhtnõõrid;

d) saatmine kirjutatakse postiraamatusse (või kanderaamatusse).

B. Saajas asutises:

a) paberi saamine kirjutatakse kontrollraamatusse (side A-d:ga);

b) otsimine või kirjutamine tähestikku (nagu A-b);

c) sisu kandmine lauajuhendisse (nagu A-c);

d) vastuse kirjutamine saatjale (või kiri kolmandale asutisele või isikule), või paberi lõpulik kohalepanek (ning see tegevus kantakse jällegi lauajuhendisse).

Skeemis oleks see nii

A. Saatja		B. Saatja
a paber (kiri)	↑	a kontrollraamat
b tähestik		b tähestik
c lauajuhend		c lauajuhend
d postiraamat		d paber (kiri) jne.

Õigustatud ja tarvilik on muidugi ainult kirja (ühes ära kirjaga kopeerpaberi abil) valmistamine (A-a ja B-d). A-d ja B-a on eriülesannete jaoks, õige lühikeste sissekannetega, ei nõua suurt tööd ega palju aega. Punkt b ja c all nimetatud väga raskepärased ning aegaraiskavad tööd kaovad iseenesest õige organiseerimise korral, nagu näiteks DEWEY kümne- (detsimaal-) süsteemi juures, ning on seega õigusepärast ainult ülearuseks ja segavaks koormaks.

4) Arusaamata on, milleks kantakse lauajuhendisse kirjade sisu, kui täielik kirjavahetus (saadud originaalid ja läinud paberite ära kirjad) asutises olemas on, ja tarbekorral ikka otsitakse üles ning käsitatakse kirjavahetust ennast, aga mitte lauajuhendi sissekandeid. Kus praegu veel, — nagu politseis, — paberid on enamasti „lääbikäivad“, ega ka kirjutistest ei jää ärikirju, ka seal võib kooperpaberi abil ärikirju saada, kirjutades hariliku sule asemel erilise varrasulepeaga või erilise kopeersulega. Kui ärikirjad on olemas, siis pole vaja pidada lauajuhendit, vaid on ainult tarvis paberid nii korraldada, et leidmine kohe võimalik oleks. Selleks on olemas mitmed head süsteemid.

Mõnes asutises peetakse igas jaoskonnas eraldi lauajuhend, kuhu isegi omavahelised paberid sisse kantakse; kui aga midagi tarvis on leida, siis ei tuhnita mitte tähestikkudes ja lauajuhendites, vaid otsitakse üles ikkagi vastavad paberid ise, kobades peamiselt mälu järele. Nii pole lauajuhendi kirjutamine muud midagi kui sõelaga veekandmine ja asjaajamise lubamatu venitamine.

5) Lauajuhendi süsteem on muutunud tegelikult süsteemi puudumiseks, sest et selle täpseks teostamiseks on vaja palju aega ning hulk ametnikke. Niisugune luksus on aga tarbetu tööjõu, aja ja kantseleimaterjali raisk. Asjaajamise ratsionaalse lihtsustamise tagajärjeks oleks loomulikult olnud osa ametnikkude üleliigsus ja sellekohane koosseisude vähendamise. Meil aga alustati lõpust (s. o. koosseisude vähendamisest) ning jäeti puutumata veneaegne ja venelaadiline:

«Регистрация делопроизводства бумаг, дело № 00: начато 37-го марта и окончено после дождчика в четверг; шито шито-крыто, пронумеровано, иголкой-ниткой да печатью скреплено 666666666666 прошнурованных и подписанных ищи-не-найдешь. . . »

Minge vaadake hiiglalistes era-asutistes maailmas ringi: kas te leiate kuskil mõtetuid lauajuhendeid ja rätsepalisi kantseleiametnikke, kes higistavad nende juhendite kallal ja niidi-nõelaga „sõivaitavad djelaa’sid“?!

Ja ometi leitakse seal ½ minutiga tarvilik paber. See on organisatsioon, euroopalik organisatsioon, aga mitte (nagu

tolle õnnetu brošüüri) saamatu „durakavaljänje“.

Imetlegu kas või näiteks niisugust asja. Brošüür käsib pidada iga aasta eraldi juhatajat-tähestikku, kuhu märksõnad (või nimed) kantakse küll esimese tähe järele, kuid pole võimalik paigutada neid sellases järjekindlas alfabeedilises korras, nagu näiteks sõnastikus või kaardistikus. Seesugune tähestiku pidamine on poolik töö, ning otsimise juures on siin mitmekordne ajaraisk ja silmavaev, kuna ometi silmad võivad kergesti üle libiseda otsitavast sõnast, mis võib olla sissekantud sõnaderea igal kohal: ta koht ei olene ju tema tähtede järjekorrast, vaid sissekirjutamise ajast.

Ehk võtke kas või seda, et ühelt poolt nõutakse ühele ja samale asjale ainult sama numbrit (juhtnööridebrošüüri § 34), aga siiski kästakse võtta talle uus number uue aasta neljandast kuust alates (§ 40)! Pikemalt kehtvatel asjadel võib siis olla hulk numbreid. Ja asutistes on palju niisugust, mis kordub aastaastalt — aga ikka mitmesugused numbrid neile selga!

Ja nüüd vaadake seda numbrite rägastikku. Ministeeriumide kirju ilustavad viiekohalised nr. nr.! Posti peavalitsuses ja otsekooste maksude peavalitsuses on nr. nr. kõrval veel tähed tarvitusel, vist orienteerumise kergendamiseks pandud liigitusmärgid. Kui näiteks mõne ministeeriumi kiri kannab nr. 54165, siis võib juba arvata, milline raskus on seal lauajuhendite ja nende tähestikkude tarvitamises, kui neid üldse tarvitatakse.

Arhivaalide liigitamise, järkudesse ja kaustadesse jaotamise kohta pole korralikke juhtnööre. Üldse aga kannab seda-laadi liigitamine ja järgutamine ning jaotamine suuresti juhuslist ilmet ja oleneb peaaesjalikult vastava ametniku arenemisastmest.

6) Võõrastav on, et riigikantselei sõandas välja anda „asjaajamise juhtnöörid“, mis vahest oleks olnud kohased tsaariaegsetele vene politsei-utšastokidele, kus edu kardeti, nagu vanapagan hunti. Juhtnööride keel ja meel on kahtlaselt venemaiguline, nii et tekib küsimine, kas nad pole lihtsalt mõne vene „rukovodstvo“ tõlge.

7) „Juhtnööride“ puuduste üksikasjalisest arutamisest peab loobuma, oleks liiga spetsiaalne asi seda tuima ainet käsitada. Aga nimetamata ei või jätta üht

teist nähtust, et meil valitseb kantseleitöö enese kui ka seda tööd tegevate ametnikkude suhtes lihtne hoolimatus:

a) tervishoiuliste oludega pole suurt arvestatud (valgus, õhk, puhtus, otstarbekohane ruumijaotus jne.);

b) kantseleimööbel on primitiivne ning ei vasta kaasaegsetele bürootehnilistele (otstarbekohasus!) ega hügieenilistele nõuetele;

c) igasugused abinõud ja sisseseaded töö lihtsustamiseks, kiirendamiseks, kergendamiseks ja paremaks korraldamiseks nagu seda tuntakse Lääne-Euroopas ja Ameerikas puuduvad meil täiesti. (Pandagu tähele, et isegi kommunistidel on vene keelde tõlgituna olemas «Научные основы управления конторой.»

Praeguse asjaajamise korra negatiivsed tulemused:

8) ametnikke on rohkem kui vaja (riigi inim-materjal on seega valesti jaotatud tööaladele);

b) üleardused ametnikud teevad eba-produktiivset tööd ja on koguni ülekoormatud tööga seal, kus koosseisud vähendatud, töökvantum aga endiseks jäänud halva kantseleikorra pärast;

c) riik raiskab raha asjata töötegemise peale;

d) tarbetu töö tegemine venitab asjaajamist;

e) ajaraisk ja tööjõuraisk on riigi edu takistus;

f) halb ja veniv asjaajamise kord vae- vab ja halvendab ametnikke ning pahan- dab kodanikke, kellel ametiasutistega tegemist;

g) halb kord laseb oletada kas juhtivate jõudude saamatust või nende hooli- matust.

II. Kuidas asja parandada?

Meie arvates tuleks asjaajamise korra reformeerimisel toimida umbes järgmi- selt:

1) Kasutada eestkätt teiste maade kogemusi; tutvuneda paremuste ja puu- dustega mujal; otsida välja olemasole- vast kõige parem, mis meile kõlbulik, ning täiendada ja muuta meie omapära- suse kohaselt. Räägitakse, Rootsis ja

Helveetsias olevat õige lihtne riigiasu- tiste asjaajamise kord.

2) Et mitte aega ja raha raisata huupi komandeerimiste peale, siis hankida või- malikult palju materjali välisesinduste kaudu asjaajamise korra ja kantseleisea- dete kohta:

a) riigiasutistes (enamasti konservati- sm),

b) omavalitsusasutistes (möödukas ettevaatlikkus, aeglane tüsedus),

c) eraettevõtetes (väga tugev püüd ratsionaalsete praktiliste uuenduste poole, et aega võita, korda pidada, asja edendada; paenduvus ja kohanemine.

3) Saadud materjal töötada asjatund- likult läbi, kusjuures iseäranis arvesse võetakse sarnased uuendused, nagu saksa postiministeeriumis (detsimaal- süsteem), või nagu neid pakuvad mitme- sugused era-organiseerimisasutised re- gistratuuri, raamatupidamisabinõude ja kantseleiseadete alal. Eriti väärtuslikud on eraettevõtete saavutused asjaajamise korraldamistöös.

4) Kui mõni asutis pakub erilist huvi, siis tuleks hankida üksikasjalisemat ma- terjali ja informatsiooni; lõpuks võiks ka teostuda komandeerimine huvitavamate asutistega põhjalikumaks tutvumiseks. Ei oleks ka põlata era-organiseerimisasu- tiste abi nõu ja jõuga.

5) Muidugi tuleb olla tagasihoidlikult õpihimuline, millega saavutatakse mitu- kord rohkem, kui uhke kõiktarga isetea- vusega (seda viga ei maksa meil salata). Ja siis võib ka kergesti juhtuda, et õppija ületab õpetaja.

6) Viimaks võimaldada ka kodumaa as- jatundjatele ja üldse asjast huvitatutele töö tulemustega tutvuneda ning panna tähele nende näpunäiteid ja soove. Sel- leks vastav informatsioon.

Töö peab olema põhjalik ja hästi läbi kaalutud.

Ühisel jõul käed külge!

Lõpetame prof. Georg Obst'i sõna- dega:

„Iga hästijuhitud ettevõtte püüd on lühimate töökäiguteede otsimine ja mi- nimaalse tööjõu, aja- ning rahakuluga seatud sihi saavutamine.“

Uus riigiteenijate lasteabiraha seadus.

Avaldame järgnevalt uue laste-abiraha seaduse eelnõu teksti, mis riigikassa poolt kokku seatud. Eelnõu on ministritevahelises komisjonis (raha-, kohtu-, sõja- ja tööhoolek. min.) läbi vaadatud ja esitatakse mõningate redaktsiooniliste muudatustega arvatavasti lähemal ajal riigikogule. Teatavasti lubati laste-abiraha kõrgendada juba alates 1. aprillist 1927 a.

Laste-abiraha seadus.

§ 1. Riigiteenijale, kelle teenistuskohalt on vabariigi piirides, maksetakse tema ülevälpidamisel olevate seaduslike, adopteeritud, legitimeeritud ja teise abikaasa eelmisest abielust sündinud laste pealt abiraha 10 krooni kuus.

Vabariigi valitsusele antakse õigus määrata laste-abiraha erinormidega riigiasutuste, ettevõtete ja eriotstarbeliste kapitalide teenistuses olevatele tööliste.

§ 2. Laste-abiraha makstakse kuni 18-aastaste laste pealt. Üle 18-aastaste laste pealt makstakse abiraha ainult siis, kui nad oma töövõimest on kaotanud vähemalt 75%.

§ 3. Laste-abiraha makstakse ainult ühe teenistuskoha järgi ja nimelt sealt, kus abirahasaja on teenistuses.

Kui lastevanemad mõlemad on riigi-

asutuste, ettevõtete või eriotstarbeliste kapitalide teenistuses, siis makstakse abiraha isa teenistuskohalt. Kui aga isa on riigi või eriotstarbelise kapitali teenistuses, kust üldse ei maksta laste-abiraha, või lapsed on seaduslikult ema ülevälpidamisel, ja ema on niisuguses riiklikus teenistuses, kus laste-abiraha maksmine on üldiselt korraldatud, siis makstakse abiraha ema teenistuskohalt.

§ 4. Palgalise õigus laste-abiraha saamiseks algab sellele kuule järgneva kuu algusest, millal ta teenistusse astus või millal laps sündinud või töövõimetus jäänud.

§ 5. Laste-abiraha maksmine lõpetatakse selle kuuga, millal abirahasaja on teenistusest lahkunud, millal laps on surnud või 18-aastaseks saanud või on selgunud, et lapse töövõimetus on langenud alla 75%.

§ 6. Laste-abiraha makstakse vastavalt ühel ajal palgaga.

§ 7. Käesolev seadus hakkab maksma 1. aprillist 1929 a.

§ 8. Käesoleva seaduse maksimahakamisega kaotavad maksvuse: a) perekonna-abiraha seadus (R. T. nr. 1/2 — 1923 a.) ja b) perekonna-abiraha seaduse muutmise seadus (R. T. nr. 53 — 1927 a.)

Töö „lihtsustamise“ tähe all.

Nii mitu korda kui on puudutatud riigiasutuste töö lihtsustamise küsimust on see ikka jäänud oma tulemuses vaid sõnade tegemiseks. Valimiseelse palaviku ajajärkudel riigiteenija pihta demagoogiaks on see aine küll eriti kasutatav, kuid tegelikus elus on vaid üksikul tähtsusetuil aladel ja väheses ulatuses seda lihtsustamist ellu viidud.

Pigemini aga näeme riigi ja omavalitsuse asutuste asjaajamist ja nendega rahvaläbikäimist keerulisemaks muutuvat. Pärliks selles „töölihtsustamise“ reas on 1. juulist s. a. maksmapandud tempelmaksu seadus. Nii palju selgusetust ja kontuurilt silumatust kui selle seaduse normidel seda näeme, ei tohiks küll edaspidi ühelgi säärasel aktil ette tulla.

Kui seda seadust tähttähelt täita, peaks üksikutelt riigiasutustelt ja amet-

nikkudelt otsekoheste maksude peavalitsusele rändama virnad dokumente ja muud pabereid, kuid olude sunnil hoidutakse säärasest keerulisest teest ja riskeeritakse isegi hiljem, kui asi järelevalve korras riigikontrolli poolt avalikuks tehakse, trahvi maksta. Trahvimiste asjus võib küll asi eeskujuliseks kujuneda, kuna kuuldavasti riigikontrolli ametkonnas koguni eriline tempelmaksu komitee olevat loodud, kes praegu hoolega tegevuseks valmistub. Kas vastavad asutused juba valmistavad seaduse muutmise seaduse kavasid, pole kuulda, kuid isegi elukutselised juristid on pidanud selle pärli omapärasustele alla vanduma. Kui mujalt asja parandamiseks midagi ette ei võeta, tuleb riigi- ja omavalitsuse teenijate organisatsioonidel algatus oma kätte võtta.

Lõpetades ei saa tähelepanu pöörata jätta ühele momendile selles seaduses ja nimelt: vastutavad on kas „ametnikud“ või asutuste juhatajad, kuna vabateenijad on kõrvale jäetud, olgugi, et meil mõnikord terved asutused ainult vabateenijaist koosnevadki. Satub aga kui-

dagi vastutajate ringi „vabateenija“, siis lennutatakse, seniste kogemuste järele, ta Balti eraseaduse alusel jäädavalt teenistusest, kuna „ametnik“ halvemal juhuselgi ainult neljakordse trahvi ja puuduva maksuma riskerib. A—mik.

Lühike ülevaade raudteelaste keskühingu tegevuse kohta.

19. oktoobril k. a. peetud keskühingu juhatusel koosolekul oli arutusel rahaministeeriumi poolt väljatöötatud laste-abiraha seaduse eelnõu, mille tekst käesolevas numbris täielikult ära trükitud. Eelnõu tunnistati üldjoontes vastuvõetavaks. Avaldati soovi, et § 1 jäätaks välja sõnad „... ülevõlpidamisel olevate“ ja sedasama paragrahvi täiendatakse märkusega, et perekonna abiraha makstaks ka neile riigiteenijatele, kes väljaspool abielu sündinud lastele alimente maksavad. § 7 muudeti selles mõttes, et perekonna-abiraha uus norm tuleks maksma panna 1. aprillist 1927 a. niikui vabariigi valitsus seda ennemalt lubas. Need seisukohad tehti teatavaks keskliidule.

Keskliidu tendents muutuda ametnikkude puht korporatsiooniliseks koonduseks ja suhtuda alamteenijate ja tööliste olukorra parandamisse ükskõikset mõisteti hukka. Keskühingu esindajale r. ja o. teenijate keskliidus avaldati täielikku usaldust ja tehti neile ülesandeks kõige energilisemalt kõikide raudteeteenijate ja -tööliste huvide kaitsmiseks välja astuda.

Vaimlistel tööaladel töötavatele isikutele 6-tunnilise tööpäeva sisseseadmise küsimuse kohta otsustati saata vastav ettepanek keskliidule.

Rongiõlitajaile ei ole tänini välja antud vihmakuued, mis käsukirjas nr. 522 ette nähtud. Otsustati pöörata peadirek-

tori poole palvega, teha korraldus vihmakuubede väljaandmiseks.

Posti-telegrafi-telefoni teenijad nõuavad päevarahade normide suurendamist. Otsustati toetada p. t. t. teenijate nõudmist ja sellest teatada keskliidule.

Juurdlus- ja korterikomisjonides otsustati kaitsta ainult nende teenijate ja tööliste huvisid, kes keskühingusse kuuluvate organisatsioonide liikmed.

Mitteliigete kohta otsustati jääda erapooletuks.

Küsimus kerkis ülesse ühe jaamateenija karistamise puhul, kus keskühingu esitajal puudus võimalus teda kaitsta, sest et jaamateenijate kutseühing keskühingusse ei kuulu.

Elavaid mõtetevahetusi kutsusid esile Tapa veojaoskonna vedurijuhi abi Roman Uuslalli ümberpaigutamise lood ja viimaks teenistusest vallandamine. Üksmeelselt mõisteti hukka raudteevalitsuse teguviis ja kiideti heaks selles asjus presiidiumi poolt astunud sammud. Et kõnesolev lugu üldise tähtsuse kogu teenisjaskonna kohta omab, siis on ta käesolevas numbris pikemalt kirjeldatud.

Samuti hoiab meeli ärevil raudteevalitsuse poolt ikka enam ja enam harrastatav onupoja poliitika. Praegu võib ainult kohta saada olles mõne direktori hea tuttav või sugulane või vähemalt direktori tütre kooliõde. Niikaugele ei ole mujal veel kusagil jõutud. Päris Sangaste õhkkond. Keskühing astub selle nähtusega võitlusse.

Tapa veojaoskonna vedurijuhiabi Roman Uuslalli vallandamise lugu.

Raudteelaste peres on äärmist võõrastust ja ärevust esile kutsunud vedurijuhi abi R. Uuslalli ümberpaigutus ja lõpuks teenistusest vallandamine. Käes-

oleval juhtumisel on raudteevalitsuse poolt harrastatav omavoli tarvitamine ületanud igasugused piirid. R. Uuslallile tehtud ülekohus on niivõrd kiskendav, et

Tapa veojaoskonna vedurijuhid ja nende abid kollektiivselt pöörasid keskühingu poole, paludes kõik abinõud selleks tarvitusele võtta, et R. Uuslalli õigused jalule seataks. Tähendatud teenijate poolt saadeti keskühingule järgmine tõendus:

Tõendus.

Meie allakirjutanud Tapa veojaoskonna vedurijuhid ja vedurijuhi abid tõendame, et Roman Uuslall meiega sõites 1917.—1928. aastani täitis oma ametikohused abina nii ka kütjana täpselt ja korralikult, pidades ennast alati kainelt ja viisakalt üleval. Teada saades, et Roman Uuslall on teenistusest vallandatud teadmata põhjustel, juhime tähelepanu sellele, et veduriteenijad peavad olema ustavad ja kained inimesed, mida nõuab veduriteenistus. Meie allakirjutanud palume, et Roman Uuslall kui ustav ja kohusetruu teenija saaks ametisse tagasi võetud. Tema teenistust ja ülalpidamist tõendame oma allkirjadega.

Allkirjad:

Vedurijuhid (7 allkirja).

Vedurijuhi abid (6 allkirja).

Keskühing omalt poolt esines 17. oktoobril s. a. R. Uuslalli õiguste jaluleseadmiseks teedeministrile järgmise märgukirjaga:

Härra Teedeministrile.

Meil on au pöörata Teie poole alljärgneva:

1917. a. astus raudtee teenistusse vedurijuhi abina Tapa veojaoskonda Roman Uuslall. Vabadussõjast võttis R. Uuslall osa teenides soomusrongidel vedurijuhi abina. R. Uuslalli tünti juba tol ajal kui täiesti korralikku ja kohuse-truud teenijat.

1924. a. alandas Tapa veojaoskonna juhataja R. Uuslalli vedurikütjaks. Kõik R. Uuslalli piüded omad õigused jalule seada jäid tagajärjetuks.

Seda vähe. 24. augustil 1927. a. saatis Tapa veojaoskonna juhataja R. Uuslalli raudtee tervishoiu osakonna III. isk. arsti juurde läbivaatusele. Pärast järelevaatust teatati R. Uuslallile, et tema kannatavat silmade lubjanemise ning parandamata südamehaiguse all. Selle tagajärjel olivat ta 30% töövõimest kaotanud ja kõlbavat ainult kohapealsesse teenistusse.

Kõige selle tagajärjel heitis veojaoskonna juhataja R. Uuslalli teenijate alalisest koosseisust välja, määrates teda ajutiseks depoo-kütjaks.

Et aga R. Uuslall enne arstlist järelevaatust 1927. a. ainult 5 päeva haige oli olnud ja ennast täiesti tervena ja töövõimelisena tundis, pööras ta Tartus arstide-spetsialistide poole oma tervislike seisukorra kindlakstegemiseks.

Niikui juurdelisatud arstliste tunnistuste ärakirjadest näha konstateerisid professor Masing ja silmaarst dr. Vogel, et et R. Uuslall on täiesti töövõimeline.

Toetudes sellele autoriteetlikule otsusele palus R. Uuslall raudteevalitsust teda oma endisele kohale uuesti tagasi määrata. Keskühingu sellekohasel palvel vaadati R. Uuslall raudtee tervishoiu osakonnas läbi. Pärast järelevaatust teatati, et R. Uuslall kannatavat närvinõrkuse ja sisikonna allavajumise all, kuna töövõime kaotust ei olevat.

Et ka sarnast haigust R. Uuslall endal ei teadnud olevat, lasi ta ennast röntgenoogi dr. Grünthali poolt röntgenoloogiliselt järele vaadata. Dr. Grünthal leidis, et sisikonna seis on normaalne.

Neid asjaolusid arvesse võttes palus keskühing raudteevalitsust R. Uuslalli tema endisele kohale, s. o. määraliseks vedurijuhi abiks määrata. Selle asemel, et R. Uuslalli õigusi jalule seada pani raudteevalitsus R. Uuslallile ette anda tagant järele kirjalik nõusolek kõigi nende ümberpaigutuste kohta, mis Tapa veojaoskonna juhataja tema suhtes ette võtnud. Et aga R. Uuslall sarnast nõusolekut ei annud, siis vallandas raudteevalitsus ta teenistusest.

Peale vallandamist saadeti R. Uuslall raudteevalitsuse korraldusel pensionikomisjoni. Viimane leidis, et R. Uuslall täiesti terve ja töövõimeline on.

Niikui ülaltoodust näha on korralik ja kohusetruu teenija, kes pealegi, soomusrongidel teenides, vabadussõjast osa võtnud, ilma mingisuguste põhjusteta teenistusest välja heidetud. On selge, et R. Uuslalli väljaheitmist kuidagi ei saa põhjendada tema tervislike seisukorraga. Samuti ei või ka kahtlust olla R. Uuslalli korralikkuses, kuna teenijaskond oma allkirjadega siia juurde lisatud tõendusel kinnitab, et R. Uuslall täiesti korralik inimene, täpne ja kohusetruu teenija on. R. Uuslalli vallandamise põhjuseks võib olla

ainult Tapa veojaoskonna ülema isiklik vihavaen mingisuguste kõrvaliste, mitte aga teenistusliste, asjade tõttu. Tähendatud jaoskonna ülem olevat R. Uuslallile nelja silma all ka mitu korda tähendanud, et ta teda — Uuslalli — „välja sööb“.

Kõike ülaltoodud arvesse võttes palume, härra minister, Teie korraldust R. Uuslalli õiguste jaluleseadmiseks.

Olgugi, et Balti eraseaduse järgi vabateenijaid vabastada on asutuse õigus, siiski peab takistatud olema seda õigust täielise omavoli avaldusena igal juhusel kasutada. Kuna teadmine säärase omavoli võimalusest teenijaskonda raskelt demoraliseerib ja silmas pidades, et käesolev juhus võib halvaks pretseedniks saada, palume asi kui üldise tähtsusega kõigi vabateenijate kohta lähemale vaatlusele võtta ja asjaosalistega juurdluse tulemuste kohaselt talitada.

Teie poolt tehtud korraldustest palume meile lahkesti teatada.

(Allkirjad).

Peame tarvilikuks tähendada, et R. Uuslalli ümberpaigutamise kohta pidas keskühing raudteedevalitsusega pikemat kirjavahetust, tehes päevaselgeks, et R. Uuslalli ümberpaigutamine mitte millegi muuga põhjendatud ei ole kui Tapa veojaoskonna ülema Mülingi isikliku vihavaenuga. Raudteedevalitsus tunnistas R. Uuslalli ümberpaigutused mitte seadusepärasteks ja tegi korralduse, et R. Uuslallile maksetaks välja tema endise ja viimase ameti järgi saadud palkade vahe. Ühtlasi aga teatas raudteedevalitsus, et ta Uuslalli teenistusest vallandab, kasutades oma õigust vabapalgalisi teenijaid kahenädalalise etteütlemisega ilma mingisuguse põhjusega vallandada. Niisugune arusaamine on praegusel peadirektoril õiguse ja õigluse põhimõtetest. Iseloomustav on praeguse peadirektori kohta, et ta kõige meelsamini Balti eraseadust teenijate vallandamise puhul kasutab. Kuhu hra peadirektor sellega välja jõuab, näitab muidugi tulevik. Teenijaskond aga olgu teadlik oma olukorras ja tehku selles vastavad järeldused.

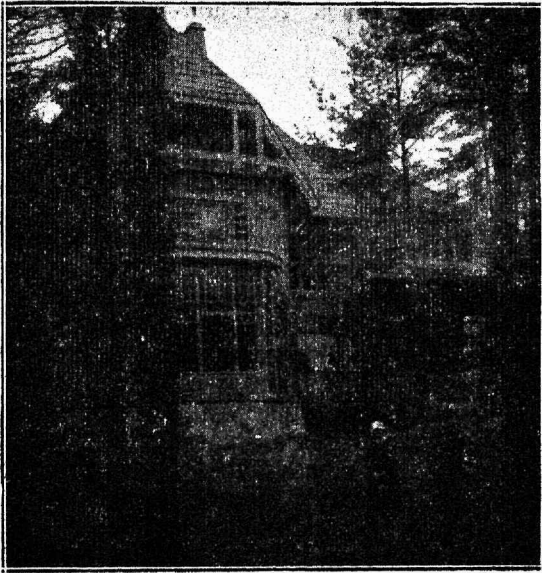
Raudteelaste puhkekodu Narva-Jõesuus.

Puhkekodu küsimus raudteelaste hoolekande ühingus 1926. aastal üles kerki-des, levines raudteelaste peres ja peagi tundus, et raudteelased sellesse heatahtlilselt suhtuvad ja selle arenemise käiku huviga jälgivad. Iseäranis elavaks muutus küsimus kui raudteelastele saabus teade, et puhkekodu loomiseks on a.-s. A. M. Luther raudteelastele üks miljon senti annetanud. Huvi puhkekodu vastu tõusis igas raudteelases ja muutus sellest peale igapäevaseks kõneaineks. Omavahelistes mõtetevahetustes katsuti ühelt poolt võimalikult heledamates värvides ette maalida puhkekodu tähtsust ja tarvidust ja püüti ära näidata ja selgeks teha kuivõrd puhkekodu raudteelaste vapustatud närvidele ja kurnatud organismile kasutust töötav ja tarvilik on ning milliseks tähtsaks teguriks see solidaarsuse tõstmises raudteelaste peres saab olema, — kuna teiselt poolt lepiti ainult kerge muige ja õlgade kehitusega. Passiivsust viimaste juures ei tekitanud mitte kahtlus puhkekodu põhimõttesse, vaid siin olid teised asjaolud, mis puudutasid ainult

puhkekodu omamise moodust. Puhkekodu elluviimises eelistasid esimesed, annetatud kapitali liikumata varanduse alla panes, puhkekodu omamist ostu teel, kuna teised leidsid aga otstarbekohasema olevat, kapital hoiule mahutates, saadud protsentidest suvilaid puhkekoduks igaaasta üürida. Esimese variandi vastu vaieldi, et puhkekodu alla pandud summa surnud kapitaliks muutub, mille kõdunemine osaliselt iga aasta edasi kestab ja sellele veel kavakindlalt igaaasta suuri lisakulusid juure tekib, kuna aga teise mooduse juures neid nähtuseid esile ei kerkiks ja raudteelastele laiemaulatuslilselt puhkekodusid soetada võimalik oleks. Mitmekesistes kohtades puhkekodude soetamine oleks olnud selle võrgu laiendamise, kusjuures ei oleks võinud esile kerkida kahtlus, et need oma rohkuse pärast ehk halvemalt oma põhimõtet teostama saavad, kuna kättesaadavuses need kasutajaile küll suuri kergendusi oleks pidanud kaasa tooma. Ei olnud ka imeks panna, et raudteelaste keskel ühine vaade ja ühine arusaamine puudus, sest ei olnud

ühismeelt selles leida ka hoolekande ühingu juhatuses eneses, kes küll ise selle mõtte algataja ja levitaja oli. Ka siin valitsesid lahkkelid, mille kohta ägedaid vaielusi peeti küll koosolekutel, küll kodus. Vaieluste ja läbirääkimiste kõrge- mal tipul tuldi siiski märkamata kokku- leppele, ehk küll, nii kuidas hiljemalt sel- lest armastati rääkida, puht strateegilisel põhjustel.

Vaade puhkekodule tänavalt.

Hoolekande ühingu juhatuse jäi ostu juure, valides ostuobjektiks mitmekord- sete ringsõitade ja kohapeal järelvaatuste järele ühe parima suvila Narva-Jõe- suus. Ostu küsimus lahenes kiiremini kui oletada võis ja koguni sedavõrd ette rutates, et hoolekande ühingu esitajate- kogul 1927. a. kevadel ei tulnud küsimust sisuliselt enam sõeluma hakata, vaid ostu eelleping oli juba sedavõrd küps, et tuli fikseerida ainult suvila ostu fakti de Vries'ilt 680.000 sendi eest.

Peale ülejäänud vormiliste külgede täitmist võisid raudteelased endid nime- tada juba täielikult puhkekodu omanikeks. Puhkekodu raudteelaste huvides on töö- tanud juba kaks aastat ja et paljudki raud- teelased seda veel külastanud ega oma silmaga näinud ei ole, pean mitte üleliig- seks sellest siin juttu teha, et igat raud- teelast sellega lähemalt tutvustada ja kasutamise kohta mõni sõna ütelda.

Puhkekodu, nagu see lugijail juba

teada, asub Narva-Jõesuus. Narvast lae- vaga jõge mööda allapoole sõites, jõuab laev kolmveerandtunnilise liuglemise jä- rele Narva-Jõesuu eelviimasesse sada- masse, mis puhkekodule kõige lähem. Laevalt sillale astudes ja postidele aseta- tud pikka laudteed mööda, mille mõlemil äärel kaitsekäsi puud, kalda poole sam- mudes, tervitab igat tulijat kõrge liiva- mägi ja sellel asuv männistik. Lahtist liiva teerada mööda, millest osa treppastme- line, märke tõustes, avaneb vaade kauge- male ja osalt ka rohkem merele. Tee- konda maa suunas jätkates jõuab mõne- minutilise rännaku järele Aleksandri tä- navale. Paarkümmend sammu Alek- sandri tänavat mööda edasi sammudes, tõmmab enesele tähelepanu paremat kätt sissekeerav Vilmsi tänav, mis sirge joo- nena mere poole läheb ja mille lõpult nii selgena Kurhaus vastu peegeldub. Mõned sammud Aleksandri tänavat mööda veel edasi tehes, paistab silma paremat kätt, tänavalt paarkümmend sammu eemal, kõrgemal kohal üksikute puude keskel tumedavärviline, punase kivikatusega Hollandi tüüpi suurem suvila, mille vä- rava kohal nr. 9. Vähe eemal puu küljes laud pealkirjaga „Raudteelaste puhke- kodu“ näitab, et siin raudteelaste puhke- kodu asub. Hooajal puhkekodu külasta- tes kostab juba kaugelt kõrvu palli kõvad mütsud, mis kaasa kisub ja tahtmatalt lä- henema ja peatuma paneb.

Raudteelased siin usinalt võrkpalli lüües näitavad, et nemad ka puhkuse kõr- val spordist tublisti lugu peavad. Nüüd aga väravast sisse ja puhkekodule lähe- male. Väikesest majakesest, mis vära- vast sisse minnes paremat kätt jääb ja omalajal nähtavasti teeniva personali tar- vis ehitatud, möödudes, jõuab välja avara klaaspalkoni juure, mis puhkekodu lõu- napoolset otsa kaunistab.

Palkonilt sisse minnes avaneb vaade kohe ühte avarasse ruumi, mis teatri taoliselt kõrge ja mille ühe otsal tavaline rõdu. See on söögituba. Siit viib trepp ülesse rõdule ja sealt edasi teise korra üksikutesse tubadesse, milliste arv üleval neli — ja ülemisel korral asuva välispal- konile. Söögitoas ringi vaadates võib tabada ehitaja maitserikkust kui ehituse nii ka värvide kooskõlastuses ja nautida mugavust. Ei puudu siin isegi kamin. Siit edasi sammudes tuleb vestibüül, kust keerdtrepp ülemisele korrale läheb, pa-

raaduks välja ja üksikud ukсед korridori kaudu eraldi tubadesse, kööki ja vannituppa viivad. Üksikuid tube on siin viis.

Kõigis ühisruumides ja üksikutes tubades on sissesead korralik ja nägus, enamjaolt Lutheri töö. Kõikide tarviliste asjade eest on hoolitsetud ja tundub, et ei ole midagi silmapaari vahele jäänud, mille järele võiks tekkida tarvidus kui üldruumides nii ka üksikutes elutubades. On mõeldud isegi riiete korraliku hoiu peale, milleks kõikidesse elutubadesse tarviline arv riidekappe muretsetud. Palkonil paistab silma ka pehmeid lamamistoole, kus puhkekodus viibijad ehk neid külastajad peale sööki rahulikult mõnulevad ja lugemisega ehk omavahelise jutlemisega selle juures aega viidavad. Köök on igatpidi küllalt avar ja korralik, ka siin ei näi millegi järele puudust tunda olevat. Köögi kaudu õue astudes, asub vastas veel üks väike maja, kus kojamees elab. Selle juures on ka pesuköök, kuur ja mõned muud kõrvalised ruumid.

Mõni samm eemal asub jääkelder, mis jääb täis ja suvisel ajal toiduainete hoidu kergendab. Köögi vastas on pumpkaev, millest torustiku kaudu vett puhkekodu ülemise korrale sellekohastesse tagavara paakidesse pumbatakse. Sealt saab vesi torustiku kaudu juhitud kööki, vannituppa ja klosettide reservuaaridesse. Üldiselt võib alla kriipsutada, et eluhooned ja muud ehitused väga nägusad ja hästi korras on ja igatpidi tervise kosutamiseks vastavad. Suur avar park, mis kaunis tihedate okaspuudega kaetud, ümbritseb puhkekodu ja on oma kõrge liivase pinna poolest heaks lamamiskohaks välisõhus.

Ainukeseks puuduseks võiks ehk pi-

dada, et puhkekodu asub kaugel mere-rannast, kuhu üle paari kilomeetri maad. Toidustamise kohta puhkekodus võib ütelda, et see möödunud suvel ettevõtte näol eraisikule üle antud oli ja sellepärast rohkem rahulolematusi tekitas. Kuna käesoleval suvel toidustamine kindlapalgaliste teostada oli, ei olnud rahulolematusi märgata. Toidustamise eest maksis iga raudteelane päevas kr. 1.25, millest kr. 1 toiduainete ja kr. 0.25 kõrvaliste kulude katteks ja teenijate-personali pal-kadeks läks.

Kogemused on näidanud, et tarviliste ettevalmistuste ja mõnesuguse väiksema muudatuse juures toidustamise hinda veelgi vähendada võib, kusjuures muidugi toidustamise väärtus, endiste aastatega võrreldes, langema ei saa.

Tähtsamatest puudustest, mis kõrvaldada tuleks, oleks nimetada, et magamississeseaded voodipesu ja patjadega tarvilisel määral täiendatud saaks, mis oleks suureks kergenduseks puhkekodu kasutajatele. Niisama ei oleks üleliigne ka murutõnise, raadio ehk gram-mofoni ja väiksema raamatukogu peale mõelda. Igatahes võib loota, et puhkekodu aasta-aastalt täieneb ja veelgi mugavamaks kohaks raudteelastele muutub. Siis ei või enam kahtlust olla, et raudteelased oma puhkekojast rohkem lugu pidama ja seda sagedamini külastama saavad.

Muuseas oleks ka see suureks ergutu-seks meie tegelastele, kes ka siis oma käed kõvema energiaga külge panevad, kui nad näevad, et nende töö vilja kannud ja see meie inimkonna kasuks läinud.

E. T—its.

Valveta raudtee-ülesõidukohtade kaitsest.

Teemeistri ettepanek.

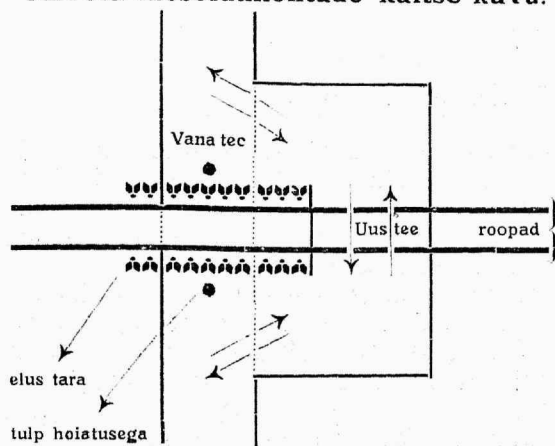
Viimasel ajal on märgata õnnetusjuhtumiste arvu kasvu, mis tekkinud automobiili ja rongi kokkupõrkest valveta ülesõidukohtadel. Nende õnnetuste tagajärjel saab inimesi vigastada, teinekord isegi surma, rääkimata muist ainelistest kahjustest. On sarnaste juhtumiste õiguslik olukord selgusetu, osutub möödapääsematuks protsess, mis, kui üks pooltest alguses järele ei anna, lõpeb harilikult seega, et raudtee-

valitsus kahjude kandmisest peab osa võtma.

Õnnetusi manab peamiselt esile asjaolu, et autojuhid, peale mõne üksiku, lubamata sõidukiiruse juures maanteedel ei läheneva rongi müra ega hoiatussignaale tähele ei pane. Auto läheneb ainult veidi tasandatud kiirusega ülesõidukohtale, juht ei kuule midagit ja sõidab, enamjaolt kiirust uuesti suurendades, roobastele, ja õnnetus ongi juhtunud.

Neid õnnetusi võiks ära hoida kui tee-ülesõidukohta joonisel tähendatud kujul edasi nihutada: nii kujunenud tee asend nõuab autojuhilt oma sõiduki kiirust pea seisakuni vähendama. Ta masin peab nii aeglaselt töötama, et ta iga müra, ka läheneva rongi müra, võib kuulda. Siis peatub ta täiesti ja ootab mõni aeg, kuulgu ta siis kas vilet, helistamissignaali või rongi sõitu.

Valveta ülesõidukohtade kaitse kava.

Joonis näitab kui lihtne ja kui vähe

kulu nõudev see kaitse on. Ülesõidukoht on roobastiku läheduses harilikult teest veidi maad pahemale või paremale asetatud (joonisel paremale). Käänakud peavad nii teravad olema, et autojuht oleks sunnitud tarvitama täitsa aeglast sõidukiirust. Harilikud hoiatustahvid jäävad teekäänakutele. Tee enäine ülesõidukoht suletakse aiaga või puudest taraga. Endise ülesõidukoha keskkoha aia lähedusse asetatakse nähtav tahvel 2½ meetr. kõrgele tulbale, millel teravalt silmatorkava (helepunase) värviga ja valge äärtega nool käänaku suunas. Samal laual võiks veel olla mustal põhjal suurte valge tähtedega „seisa“ või „kuulata“ (valged tähed mustal pinnal on öösel parem näha). Kes nüüd veel hoolimatult sõidab, seda takistaks aed ja teda ähvardaks hädaoht rongist üle sõidetud saada. Siis oleks ka kerge kindlaks teha autojuhi süü, ja ta peab, kui ta isik kindlaks tehtud, peale auto-kahju, tasuma ka tara rikke kahjud. Veel oleks kohane autojuhtidelt sõiduloa väljaandmisel võtta allkiri, milles nad kohustuvad raudteest ülesõidu eel peatuma ning alles peale peatust sõitu jätkama.

Posti t. t. teenijate kutseühisuse keskjuhatuse tegevusest.

1) Keskjuhatus saatis postivalitsusele märgukirja, paludes korraldust selleks, et vab. valitsuse otsus laupäeviti töö kell 14 lõpetada, ka postiasutustes maksma pandaks. Hra peadirektor vastas märgukirjale, et temal puududa seaduslik alus sellekohase esitise ja korralduse tegemiseks, sest et postiasutuste lahtioleku aeg publikule on kella 9—15, s. o .6 tundi, ja valvekorra teenistuses pole selles mõttes üldse võimalik mingisugust muudatust teha.

2) Keskjuhatus sai osakondadelt nõudmisi, et lubatud ja saamata jäänud vanusetasu arvel antaks teenijatele ühekordset toetust. Vastavalt osakondade soovidele, saatis keskjuhatus riigi ja omav. teenijate keskkliidule sellekohase märgukirja, paludes ühekordse toetuse saamiseks vabariigi valitsusega läbirääkimisse astuda.

3) S. a. novembrikuu 13-dal saab 10 aastat postiametkonna asutamisest.

Keskjuhatusel ja samuti ka teenijate hulkadel oli soov ametkonna 10-dat aastapäeva pühitseda, mille loomiseks mitmed teenijad teeneid üles näidanud.

Oli selles asjas hra peadirektoriga kõnelusi, lubas läbi rääkida hra teedeministriga, selgitades, kas oleks võimalik saada riigi poolt mingisugust toetust või soodustust, raha või tööpäeva varem lõpetamise näol. Läbirääkimiste tulemuseks oli vastus keskjuhatusesele, et vabariigi valitsus asunud ametkondade 10-da aastapäeva pühitsemise asjus eitavale seisukohale ja selle tõttu ei tegevat ka peavalitsus aastapäeva pühitsemiseks mingisuguseid korraldusi.

Keskjuhatus on siiski samme astunud selleks, et püütaks anda neile teenijaile mõnesuguseid meeletuletusi, kel suured teened ametkonna loomispäevilt. On loota, et mõnede sellekohaste, autasuks määratud, krediitide piirides püütakse au-

tasu annetada, ning neile, kel kõige rohkem shansse kõrgenduse saamiseks, anda aastapäevaks kõrgendusi selles ulatuses, kui vakantjärgud seda võimaldavad.

4) Keskjuhatus kaalus küsimust albumi väljaandmiseks, milles oleks kirjeldatud teenijate mälestusi ametkonna loomispäevilt. Kuna aga albumi väljaandmine suurte raskustega seotud on, tuli keskjuhatusel sellest loobuda, mispärast palume, et teenijad saadaks novembrikuu

„Side“ numbrisse kirjeldusi ametkonna algupäevilt.

5) Keskjuhatuses esimees J. Kallman sai hra teedeministri loal 8 kuud palgata puhkust, Tartu ülikoolis õppimise lõpuleviimiseks. Alates 7. oktoobrist, asus J. Kallman Tartusse elama, sõites iga kuus korra või kaks keskjuhatuses koosolekule. J. Kallmani äraolekul täidab esimehe kohuseid abiesimees Martin, asjaajaja kohuseid — sekretär J. Mau. Sekretariaat.

Postiteenijate atesteerimisest.

Teatavasti täiendati käesoleval aastal maksmasolevat teenijate atesteerimise korda posti peavalitsuse poolt sellega, et asutustes juba kohapeal kokku seatakse teenijate järjekord kõrgenduste saamiseks, missugused järjekorra nimekirjad siis peavalitsuse hindamise komisjonile materjaliks saadetakse.

Peale selle on atesteerimisest kui ka järjekorra nimestiku kokkuseadmisest teenijate esindaja osavõtt peavalitsuse poolt võimaldatud.

Seda uuendust tuleb kõigiti tervitada, kuna see rajab teenijate järkudes liikumise õiglasele alusele ja kergendab peavalitsuse hindamise komisjoni tööd. Selles mõttes, et nüüdsest peale on valitsuse komisjonil ülevaade ka provintsi teenijate kõrgenduste järjekorrast, kusjuures võrdlevate paralleelide tõmbamine üksikute konkureerivate teenijate vahel märksa hõlpsam.

Nüüd, kus nende uuenduste kohaselt esimene katse kohtadel juba toimitud, ei oleks vist liigne mõnda arvamist avaldada kohapealsete komisjonide koosseisu ja nende lähemate funktsioonide kohta. Toovad ju alati uudiseadlused enesega kaasa mitmesuguseid arusaamatusi, mis igakord just heast küljest ei lahendu. Need negatiivsed küljed, millised nüüd esimesel katsel ilmusid, jäägu meile juhiseks tulevikus. Nende arvel täiendume ja kõrvaldame eksimused ja väär sammud edaspidi.

Kõige pealt oleks tarvilik selgusele jõuda atesteerimise mõistes, s. o. selles, mida tahetakse selle iga-aastase teenijate hindamisega kätte saada. Siin ei ole vist raske vastata, sest rohkem kui päevaselge on, et atesteerimise siht on eral-

dada halba ehk nõrka töömeest heast ja tublist, et siis tublit töömeest, mis üsna loomulik, nihutada teenistuses kõrgemale — nõrka aga jätta samale astmele ennast veel täiendama ja edasi püüdma. Atesteerimine oleks sellega virgutus- ehk erutusabinõuks ametkonna teenijate kvaliteedi tõstmiseks. Selles mõttes võiks ehk atesteerimist võrrelda „numbrite“ ehk hinnangute panemisega koolis, kus õpilastele iga semestri lõpus antakse „tunnistused“ nende võimete hinnangu ülestähendustega.

Koolitöö lõpul tehakse kokkuvõtte neist semestri hinnangutest ja resultaadiks on: kas õpilase pääsemine järgmisse klassi ehk veel kord samale kursusele järelõppusele jätmine. Ka atesteerimisel tuleks võtta just need motiivid aluseks, ainult siis võib ta olla kasuks ja rahuldustundega täita edasipüüdjaid, korralikke ja töövõimsaid teenijaid, virgutada kõiki täie innuga täitma omi ülesandeid.

Tahame loota, et uus atesteerimise kord kõigiti selleks kaasa mõjub, et hindamist ja edasiliikumist leiavad vaid tõsised töömehed, mitte aga libeda keelelised võhikud, kes nii ehk teisiti oskasid seni omale järku „teha“ ja süures hulgas kaasteenijais manasid esile õigustatud kibemele: „Milleks muidu püüda, kui X., kes oma töövõimelt kõlbab vaid puldilt tolmupühkijaks, saab nii-kui-nii järgu.“ Selle pahe kõrvaldamiseks aidaku kaasa uus, peavalitsuse poolt maksma pandud atesteerimise moodus. Kuna atesteerimisest on olemas iga üksiku teenija esmaväärne huvi — liikumine teenistuses edasi — ja atesteerimine määrab selle liikumise võimaluse ning otsustab iga suguse edasiniikumise, siis on atesteerimine suur ja tähtis

ülesanne ja seda ülesannet peaks komisjoni liikmed võtma äärmise tõsidusega, rajades oma töö õiguse, õigluse ja erapooletuse põhimõtetele.

Tähtsamad teenija teenistuses edasiliikumise määravad on kahtlemata shansid atestatsioonilehe järele. Kuna ainult „head“ ehk „väga head“ isiku tubliduse ja töövõime tunnused võivad atestatsioonilehe järele kõrgenduse saamiseks shansse anda, siis peaks küll äärmiselt ettevaatlikult ja pinnliku täpsusega hindama iga teenija isiku tubliduse üksikjooni, tuues komisjonis kõne alla nende negatiivsed ja positiivsed küljed ja alles peale põhjaliku kaalutlemise ja üksikasjalise viimistlemise hinnata neid. Sealjuures ei võiks talitada eelmiste aastate shabloonide (hinnangute) järele; komisjoni töö peaks igal aastal olema täiesti oma ette algatus. Eelmise aasta shabloon võiks ehk olla vaid võrdlevaks näpunäiteks, kui võrd üks ehk teine teenija on senisest edasi ehk tagasi nihkunud.

Järjekorda paigutamisel tuleks aga asjalikke paralleele tõmmata igas üksikus järgu grupis konkureerivate teenijate vahel.

Et komisjonil oleks võimalik teha õiglaselt otsuseid, selleks vajavad nad põhjaliku materjali iga üksiku teenija isikutubliduse kohta, milleks peale ametliste andmete ongi soovitatav, et komisjoni koosseis oleks võimalikult mitmekülgseks esitatud ja et sellest võtaks osa teenijate eneste esindajad (atesteeritavate lähemad tundjad) igast osakonnast ja tööalalt.

Atesteeritavate iseloomustuse üksikasjade viimistlemine annaks mitmekülgse komisjoni koosseisu juures kahtlemata õiglasemaid tulemusi, kui seda paariliikmelise komisjoni esitusel. Teenijate esindajad peaks olema asjalikud ja õiglasel isikud, kes erapooletult mõistaks kriitiseerida atesteeritavaid, jättes eemale sõpruse ja vaenu. Selles seisabki ehk teenijate esinduse delegerimise „õrn koht“, mis vajab suurimat ettevaatust ja mille läbiviimine teeb ehk kohapeal raskusi, kuna delegaadi isikus — teenijate esindajas — tahab igaüks näha eestkätt oma

isikliste huvide kaitsjat, kes aitaks kaasa, et „järk tuleks“.

Kui aga teenijad austavad teenistustlikku korda, on ustavad, austavad tööd, on kohusetruud ja otsivad rõõmu oma võimete avaldustes, siis on neil ükskõik, keda komisjoni valida, kuna neid lohutab teadmine, et nad on oma töö aasta jooksul teinud armastuse ja hoolega, mida ei saa salata ei sõber ega vaenlane.

Inimesel on palju raskusi, mis ta elus võitma peab. Suuremad võitlused on inimesil harilikult tema enese nõrkustega. Püüdke neist nõrkustest igaüks saada võitu, arendagu eneses vaid häid omadusi, sest siis ainult sammub ta elus vastu paremustele ja alles siis, kui ta on ohverdanud oma kutsele parima enesest, võib ta ka nõuda sellelt kutselt väärilist hindamist.

Aidaku atestatsioonilehed selleks kaasa. Olgu nad kui „koolitunnistused“, kust igaüks näeb oma vead ja püüab need tulevikus kõrvaldada, et saada ühevääriliseks sõbraga, kel need vead puuduvad.

Ja kui me millegis ei küüni sõbrani, siis ärgu olgu see pahameele põhjuseks, kui näeme teda liikumas edasi. Igaüks on oma õnne sepp. Tiivustagu see meid. Ohutagu see meid püüdma ja rühkima sõbrale järele, et siis sihti saabumisel täidaks meid rõõm võidu saamise üle oma nõrkustest.

Seda püüdu elustagu ja reguleerigu hindamise komisjonid. Tehku nad seda õiglaselt, unustades sõpruse ja isikliku vaenu, siis on nende kõrge ülesanne täidetud ja postiteenijatel on põhjust rõõmustada, et see uus järkudesse grupeerimise moodus peletab neist kaugele „kibeda meele“ ja „ekslükud“ järkude saamise võimalused, missugused, kahjuks, senini tõesti mõnel pool aset leidnud.

Praegu on paljud ametnikud, kel puudub isegi nõuetav minimaalne haridusline tsens ja keda Vene aegu sõjalude tõttu „fabritseeriti“ ametnikuks — märksa „haljamal oksal“, kui need, kel olemas haridus ja ametniku eksam täies ulatuses sooritatud ja kes oma töövõimelt ületavad kaugelt selle veneaegse ametniku „aseaine“.

E. M.

Segane ja ebaõige tööjaotus ja tööüksuste arvestamine maapostkontorite ja neile alluvate telefoniagentuuride vahel.

Põhimõttel: „Kustav teeb ja Mihkel sööb!“

Posti-telegraafi-telefoni abiasutuste teenistuskorra juhtnõotide § 366 näeb ette, et telefoniagentuuri ühenduste andja kirjutab registreerimise lehele kellaaja, milal ta abonendi keskjaamaga ühendab. Järgmine § 367 näeb ette, et agentuuri juhataja jälgib eraldusklapi lahtikukkumist ja peale küsimust „räägite veel“ ning vastuse mittesaamist, märgib ära mitu minutit räägitud.

Samade juhtnõotide § 371 räägib hoopis teist keelt. Nimelt, et kõne alguse märkimine ei ole agentuurile kohustav ja kõne kestvuse üle andmed küsib agentuuri juhataja kontroll-kontorilt. Tarvilik oleks teada, missuguse §§ järele siis õieti käia tuleks? Ja mis mõte on siis üldse telefoniagentuuris kõnesid registreerida, kui kõik andmed kontrollkontor isegi registreerib. Ega siis ometi rahasumma väljapanemine kontrollkontorile enam mingisugust raskust ei sünnita. Minu arvates sünnitab igakordne kontrollkontori tülitamine minuti arvu küsimise ja pärastine kontrollimine palju suuremaid raskusi. Pealegi on need ju kontrollkontorisse sissetulevad kõned, mis aga kuskil tööüksustena ei arvestata. Või ehk on siin agentuur kontrollkontori kontrollijaks ette nähtud? Ja mis vahe on siis lõpuks kollektiiv keskjaama ja telefoniagentuuri vahel? Ega ometi see, et kollektiiv keskjaama juhataja teenigu ilma palgata, agentuuri juhataja saagu palka, mida tema ära teeninud ei ole?

Kontrollkontor kutsub agentuurile abonendid välja, registreerib kõned sama täpselt, kui omadgi minevad kõned, paneb abonentidele arved ette, kasseerib maksud sisse ja peab isikuarved. Ühesõnaga teeb

kõik, mis sellel alal tarvis läheb. Palga tehtud töö eest võtab aga agentuuri juhataja vastu hr. teedeministri poolt kindlaksmääratud tasunormide kohaselt arvestades iga läinud kaugekõne 55- ja tulnud kaugekõne 20 tööüksuse ette, kuna kontrollkontori arvele ainult läbinev kõne 25 tööüksusega langeb.

Kõige selle tagajärjel on agentuuride juhatajate palgad nii kõrgele kruvitud, et pea igal pool alamaastme postiametniku palga ületavad ja sageli kõrgemad on, kui agentuuri juhatajate isik, kes telefoniagentuuri kõrvalteenistusena peab, oma pärisametis teenib.

Selle vastu on agentuuride kontrollkontorid ebaõige tööüksuste arvestamise tagajärjel tööga üle koormatud, ning ei suuda vähese koosseisu tõttu abiasutuste üle küllalt kindlat kontrolli pidada, mille all riigi, kui ka rahva huvid kannatavad. See kord peaks kiirelt revideerimisele võetama ja minu arvates ei oleks ülekohus, kui agentuuride juhatajate palkade väljaarvamisel arvestatakse agentuurist läinud kaugekõned 25 tööüksust, kohalikud kõned 7 tööüksust. Kontrollkontorite tööüksuste väljaarvamisel tuleksid agentuurist minevad — kontrollkontoris läbinevad kõned arvestada 55 tööüksust, nagu omad minevad kõned, alluvate agentuuride kohalikkude kõnede pealt aga arvepidamise mõttes 3 tööüksust kontrollkontori arvele kanda. Samuti tuleksid agentuurides asuvate ja üldse tasu eest teenitavate telefonikõnepunktide tööüksused hoopis vähemad määrata kui kontorites, kuna kõnepunkti juhataja töö siin peamiselt ainult raha vastuvõtmises ja kontrollkontorisse edasisaatmises seisab.

Postiametnik.

Postipoisi oktoobrikuu unenägu.

Nüüd omma nii ilma värgi puha sihantse sandi värgi, et tu likke, mis egapäiv taivant kallas, teep likes kiik nii särgi ja värgi. Kuiva me es näe ei suvel ei sügisel. Vihma vett muud kui kallas ja valas alla, nigu oles pääsnu sial üleval maailmaelu müraka õlleankru valla.

Miile tet nurkas sihantse vihma vee solin ja võt õkva nutu valla kuits kolin.

Kirjote ma's lövva seni mahti. Aasi puha jahti, kun saas tollest vihmast lahti. Sõitsi siss õkva ärr maale sõitsi puule — suve puhkeajaga veetmä ja talves pura-viku siini sisse keetmä.

Maal ma kai perrä ja järgi kiik nii posti akentuuri värgi. Omma nii sealpuul jo egan kandin jalun; kirjatalu ürgave egan talun.

Se katekõrdne talupidamine om üits siante värk nigu viimsepäiva märk. Kos sa jõuadki nii asja oida kõrran, ku sa tüüga siplet kui vimma poig mõrran: sialsaman taht tsiga süvva, sialsaman taht katus lüvva, sialsaman taht ka margi müvva. Muud kui päivad läbi angelte ja kirjege prangelte. Oia kõrran kiige pialt esä tallu, järel jäänu mõtsa salu, sis piale kauba viil posti talu nink kerja talu. Egale anna oma muudi valu.

Oi, sedä talupidämist ullu, mis nüüd maal lahtipääsnu mullu!

Ja kiik om maal irmsa kirja mehe, lukeva kiik ni maailma seitungi lehe.

Maamiis veerib ja lukep sis elma uudist, kudas ni lahutuse käive pruudist, kudas riigikogu velle ja Tonkmanni selli riigitiinjal jagava kaara tummi ja elu aigist pensijummi. Kudas sis riigitiinja palgaredeli pulga moodusteve siantse pulga ulga, mis jäät põllu tegija majapidämises kohutava mulgu. Seda mulku enda tules täuta nenda, et nii riigitiinja, kes saava palka alla 100 krooni, mis tiip, valla endised 10.000 „spooni“, tules aada vabal

aal nihutama haina saada; postiametniku ja rautimihe tules aga panna sõnikut laoteme ja turvast jaoteme.

Sis oles asjal sehen olnu kasu ja ni kehvä põllusaagi es lasu inamp nii ulusti te geliku põllumihe pia pial, keda maa pial ei ole uvitanu kudas peterselli õitsva ja siapõrsa õiskva, kudas porgand punatseks läöp ja kapsast hapu kapsas saap. Sedas tules nii asja aada parlanksi ja jutti, ku me annas riigitiinjal taaripudist luttu. Esi aga sõidas mooramaale — Ungari raale — pipart kaema ja habet aema.

Sedas oles kiige õigemp riigi ohje oida ja sedä kulset kesktiid löida, et nii patriotismi juure kunagi es kuiva, vaid oles egavese suure võsurikka ja matsaka juure. Me saas sis näha kudas dimokraatlik kodu õitseks üsna kavva de vakto ja de juure. Ka sedä saas me silmä näta, et lastelatsi tules juure peris kenä sats ja egavene rodu.

Me võis siis, kui saami juba pensijummi, kiigute ajavites poja-poja jõmmi, anda ka talle kaara tummi, esi aga jorute siandest salmi ja lastele leelute sedä valmi:

— Ai kiiber-kaaber kirju lindu,

Lennan mõtsan vastu kändu. . .

Selle unenäo om tennu ja kirja pannu postipoiss J u s s.

Raha, millest naine ei tea.

„Kuulge, mis teie teete, ega siin väljakäigu koht ei ole, et püksid maha lasete?“ hüüab palgamaksja, nähes et mees, kes oma 2900 marka kilomeetiraha sai, nüüd naeratava näoga püksirihma kaksiti kaela peale asetab, külma rahuga silmad nurga poole keerab ja püksid alla laseb, vaatamata inimeste juuresolekule. Mees keerab ümber, astub mõne sammu palgamaksjale lähemale, püksid „rebade“ peal ja lausub: „Ega ma nii joobnud ikka ei ole, et vahet ei saa, kas olen palgamaksja vagunis või peldikus. Vaadake härra: Minul on kuradi tige vanamoor. Lähed kodu, esimene kisa on kohe: „kus kiluraha on, anna siia!“ Kui hakkad vastu, et omale ka mõne kopika suitsu või napsu jaoks tallele panna, no siis on alles kuri karjas. Näe, sui oli. Ma panin paarsada marka mütsi voodri vahele, vana nõid

leidis ülesse. Mina olin parajasti asemel pikali. Kus, kurjavaimu nägu, võttis triikraua ja kihutas sellega mulle voodisse, ja — ega seal eest ära saa — trehvas just mulle kõige õrnemasse kohta. Värgid paistetasi ülesse kui noored kaalikad; olin terve kolm nädalit kodu. Siis oli vanamoorigil endalgi vesi ahjus, aga mis tehtud, see tehtud. Käisin ka arsti juures. Arst raputas pead ja ütles: „Kuule mees, kes sulle niisuguse põraka on annud? See võib su hinge võtta.“ —

Mehel katkes jutulõng; pani muist sajamargalisi püksivärvlisse tehtud salatasku, ajas püksid uuesti ülesse, seadis rihma peale. Lõi siis laia lõuaga naerma, patsutas peoga värvle pihta ja sõnas: „Otsi nüüd! See on raha, millest vanamoorig ei tea.“

To—hoh.

Kes on telefonimaksude määramisel vastutavad.

Viimasel ajal on postkontorites üldiseks kõneaineks saanud posti peavalitsuse ringkiri — juhis nr. T/42 — 20. septembrist s. a. Selles ringkirjas kurdetakse, et asutused kohtadel küllalt hoolikalt telefoni määrustikku ei loe ja selle tagajärjel suuri kõrvalekaldumisi lubavad telefonimaksude määramisel. Sellest ringkirjast võib järeldada, et kõige selle kurja juur peitub postkontorites, mis aga õige pole.

Praegu maksva korra järele võtab kohapealne postkontor telefoniuheriduse soovijalt tellimise vastu — kus ka andmed ära on märgitud, kuidas uut abonenti abonentide nimekirja kanda, — saadab sellest ära kirja maavõrgu ülemale, kelle käest siis juba postkontorid maksumäärad saavad, esiteks ehitusmaksude kohta ja kui ehitus lõpetatud, siis ka teiste maksude kohta.

Need maksumäärad teatatakse postkontoritele abonentkaardiga. Viimane on

postkontoritele see õige „telefoni tariif“, sest isikarvetes näidatud maksumäärad peavad abonentkaartides näidatud määradega ühtuma.

Nii siis näeme, et tegelik telefonimaksude määraja on ikka maavõrk ja postkontor on ainult nende maksude sissenõudja ning postkontorite süüdistamisest ei saa juttugi olla. Postkontorites, kus on talitatud täpselt selle korralduse järele ja abonentkaarte enne maksude väljakandmist isikarvetesse ei kontrollita (maavõrkude tegevust ei ole ka postkontoritel, kui alamal astmel seisvatel asutustel, üldse sünnis kontrollida), tulevad tahes ehk tahtmata maksude sissenõudmisel vead, sest, nagu nende ridade kirjutaja senini märgata on võinud, ei suuda mõni maavõrk abonentkaarte küllalt korralikult tarvilikkude andmetega postkontorile kätte saata. Sellega ongi vist ka seletatav see ülirohke riigikontrolli poolt saadetud märkustelehtede arv. —a.

Välismaail.

Ameerika postiteenijale öötööde eest kõrgemat tasu.

Postikomitee kiitis ühel häälel heaks seaduseelnõu, mis ette näeb kõrgendatud tasu öötööde eest. Öötundideks loetakse aeg kella 6 õht. kuni kella 6 homm. Iga öötunnile arvatakse juurde 10% harilikust tunnivalgast.

Kutseühingute tegevliigete naiste organiseerimine.

Ameerika eeskujul, mille meie teada Euroopa riikidest Belgia esimesena omaks võttis, on ka Inglise kutseline liikumine algatust teinud oma

liigete naiste organiseerimisega. Leedsis moodustus näiteks postiteenijate naiste omaette ühing, mis oma sihtide taotlemiseks järgmise programmi üles seadis:

1. Postiteenijate leskede ja laste huvide kaitse.
2. Haiguste tagajärjel arstide poolt teenistusseks mitteköbulikuks leitud postiteenijate hoolekanne.
3. Naise õigus mehe surma puhul viimaselt mahaarvatud palga või pensioni nõudmise peale.
4. Ühinemine teiste naisorganisatsioonidega.
5. Ühesugused poliitilised õigused ja
6. ametiühingute tegevust kitsendava, 1927. a. ametiühingute seaduse kaotamine.

Kirjad.

Eelmises „Side“ numbris avaldatud küsimusele „Kuidas tõlgitseda postimäärustiku § 668“, on postij.-t. peavalitsus reageerinud järgmise, 13. skp. kõigile p.-t. kontorite ülemale ja ka „Side“ toimetusele saadetud selgitava ringkirjaga:

Ajakirjas „Side“ nr. 9 — 30. sept. 1928. a. avaldatud küsimise tõttu „Kuidas tõlgitseda postimäärustiku § 668“, teatab peavalitsus, et P. M. § 668 käsitatud korras tähtsaadetiste väljastamist, pileti aboneeri poolt avaldatud kirjaliku soovi tõttu ilma igasuguse vormaliteedi täitmata tuleb mõista nii, et tarvilik ei ole kutselehte kätte toimetada adressaadile enesele, ega temalt tuua üldise määratud korra kohaselt volitust tähtsaadetise kättesaamiseks, vaid tähtsaadetise saab kätte ilma viivituseeta see, kes ette näitab nimepileti või kastivõtme ühes kutselehega. Seejuu-

res kui ühes kutselehega esitatakse ainult kastivõti ilma nimepiletiga (millel vastav märkus tehtud), tuleb välja otsida sooviavaldus ja järele vaadata, kas piletiaboneeri seesugust väljastamise viisi soovinud on. Et aga ette ei tuleks allkirja võltsimist, tuleb allkirjutajalt nõuda isikutunnistuse ettenäitamist või oma isiku tõestamist muul viisil, kui tema isik postiasutusele tuntud ei ole.

Kui nimekasti omanik korraldab registreeritud saadetiste väljastamist oma volinikule P. M. § 669 ja 670 korras, peab väljastaja peale nimepiletil ja kutselehel leiduva volitava märkuse samuti nõudma volinikult vastaval korral ka isikutunnistuse ettenäitamist või isikutõestamist teisel viisil, nagu see ette nähtud on P. M. § 607. märkuses.

Peadirektor G. Jallaja.